

**Aanvulling plan-MER
bestemmingsplan Buitengebied
gemeente Uden**

Colofon

opdrachtgever	: Gemeente Uden	
project	: Aanvulling plan-MER bestemmingsplan Buitengebied	
projectnummer	: 70720174	
status	: Definitief	
datum	: 06 september 2013	
auteur	: Dhr. R. Giepmans	
autorisatie	: Dhr. M. Martens	paraaf:

INHOUDSOPGAVE

1	Situatie	2
1.1	Voorlopig toetsingsadvies plan-MER	2
1.2	Aanvulling plan-MER	2
2	Maximaal mogelijke effecten	3
2.1	Opmerking Commissie:	3
2.2	Aanvulling plan-MER:	3
2.2.1	Inleiding	3
2.2.2	Beschrijving worst case situatie	3
2.2.3	Hoofdgebiedsindeling	4
2.2.4	Reactie op overige opmerkingen in voorlopig toetsingsadvies	6
3	Beschermde natuurmonumenten, Wav-gebieden en overige EHS	8
3.1	Opmerking Commissie:	8
3.2	Aanvulling plan-MER:	8
3.2.1	Inleiding	8
3.2.2	Beschermde natuurmonumenten	8
3.2.3	EHS-/Wav-gebieden	12
3.2.4	Voorkomen aantasting natuurwaarden Beschermde natuurmonumenten	15
3.2.5	Voorkomen aantasting Wav-gebieden en overige kwetsbare EHS-gebieden	15
3.2.6	Mestverwerkinginstallaties	15
3.2.7	Reactie op overige opmerkingen in voorlopig toetsingsadvies	16
4	Landschap, de daarin aanwezige natuurwaarden en cultuurhistorie	20
4.1	Opmerking Commissie:	20
4.2	Aanvulling plan-MER:	20
4.2.1	Inleiding	20
4.2.2	Beschrijving landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken en natuurlijke waarden	21
4.2.3	Regeling in bestemmingsplan	23
4.2.4	Conclusie	24
5	Water/hydrologie	25
5.1	Opmerking Commissie:	25
5.2	Aanvulling plan-MER:	25
5.2.1	Inleiding	25
5.2.2	Analyse watersysteem plangebied	25
5.2.3	Beleidsdoelstellingen	27
5.2.4	Gevolgen in bestemmingsplan	30
5.2.5	Conclusie	31
6	Verdere toelichting op het oordeel en aanvulling op voorlopig toetsingsadvies	32
6.1	Opmerking Commissie	32
6.2	Aanvulling plan-MER:	32
6.2.1	Referentiesituatie	32
6.2.2	Toename stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden	32

7. Conclusies	34
7.1 Vergelijking van de alternatieven en conclusies	34

BIJLAGEN

Bijlage	1	Voorlopig toetsingsadvies Commissie m.e.r. (rapportnummer 2676-62)
Bijlage	2	Aanvulling op voorlopig toetsingsadvies Commissie m.e.r. (mail 10-07-2013)
Bijlage	3	Worst case scenario met daadwerkelijk doorgerekende emissies
Bijlage	4	Nieuwsbericht Commissie m.e.r. artikel 19kd Natuurbeschermingswet
Bijlage	5	Waterplanbijlage 2012, Uden gastvrij voor water (kenmerk 11-10116-JV)

1 Situatie

1.1 Voorlopig toetsingsadvies plan-MER

De Commissie voor de m.e.r. (verder: de Commissie) heeft op 6 juni 2013 een eindconcept advies uitgebracht op het plan-MER van 13 mei 2013 voor het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Uden. Naar aanleiding daarvan heeft op 12 juni 2013 een overleg plaatsgevonden tussen de Commissie, de gemeente en het RMB (als opsteller van het plan-MER). In het overleg van 12 juni is uitgebreid ingegaan op de achtergrond van de reactie en zijn suggesties gedaan voor verbetering.

De gemeente Uden heeft aan de Commissie kenbaar gemaakt dat ze naar aanleiding van het eindconcept advies een aanvulling op het plan-MER opstelt. De aanvulling wordt ook aan de Commissie voorgelegd ter toetsing. Verzocht is om één definitief advies op het plan-MER en de aanvulling hierop.

Op 2 juli 2013 is door de Commissie een voorlopig toetsingsadvies uitgebracht (rapportnummer 2676-62, zie bijlage 1) waarin de tekortkomingen worden beschreven. Het voorlopig toetsingsadvies komt overeen met het eerdere eindconcept advies. Volgens de Commissie is er in het plan-MER sprake van vier tekortkomingen die zij essentieel acht voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over het bestemmingsplan Buitengebied Uden. Op 10 juli 2013 is per mail nog een aanvulling gedaan in verband met de ontwikkeling met betrekking tot artikel 19 kd van de Natuurbeschermingswet 1998 (zie bijlage 2).

1.2 Aanvulling plan-MER

Naar aanleiding van het voorlopig toetsingsadvies en het aanvullend advies van de Commissie heeft de gemeente Uden het RMB verzocht een aanvulling op het plan-MER op te stellen. De aanvulling heeft plaatsgevonden in de vorm van dit rapport. Dit rapport dient derhalve te worden gelezen in samenhang met en als aanvulling op het oorspronkelijke plan-MER. Ter verbetering van de tekortkomingen zijn enkele onderdelen uit het plan-MER verder uitgewerkt. In de volgende hoofdstukken wordt hier per onderwerp op ingegaan.

2 Maximaal mogelijke effecten

2.1 Opmerking Commissie:

In het MER ontbreekt een heldere beschrijving van het worst case scenario, hierdoor is niet navolgbaar of de maximale mogelijkheden in beeld zijn gebracht.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER de uitgangspunten van het worst case scenario te beschrijven, en vervolgens te betrekken bij de effectvergelijking tussen de maximale planologische mogelijkheden van het voorkeursalternatief en de referentiesituatie.

2.2 Aanvulling plan-MER:

2.2.1 Inleiding

De worst case situatie is beschreven in paragraaf 5.3 en bijlage 3 van het plan-MER. Maar ook in de paragrafen 6.2.7, 6.3.6 en 6.4.6. wordt er voor de aspecten geur, ammoniak en fijn stof op ingegaan.

In bijlage 3 behorende bij het plan-MER is uitgebreid stilgestaan bij de uitgangspunten bij het tot stand komen van het plan-MER. In paragraaf 5 van deze bijlage zijn de ontwikkelsценario's per type bouwvlak beschreven. Hierbij is onder meer onderscheid gemaakt in grondgebonden agrarisch bouwvlakken en intensieve agrarische bouwvlakken, en is rekening gehouden met de ligging in extensivering, verweving of LOG. Per scenario is een aanname gedaan van de te verwachten ontwikkelingen. Dit is vervolgens vertaald in de invoergegevens in bijlage 4 behorende bij het plan-MER.

2.2.2 Beschrijving worst case situatie

In het ontwerp bestemmingsplan zijn voor de agrarische bedrijven die worden voortgezet de in het vigerende bestemmingsplan Buitengebied geldende bouwvlakken overgenomen. Voor de worst case situatie is in eerste instantie aangenomen dat alle aanwezige grondgebonden en intensieve veehouderijen gebruik maken van de in het ontwerp opgenomen wijzigingsbevoegdheden. Grondgebonden veehouderijen maken dus gebruik van de wijzigingsbevoegdheid om onder voorwaarden over te schakelen naar intensief. Voor alle intensieve veehouderijen wordt aangenomen dat ze gebruik maken van de wijzigingsbevoegdheid om onder voorwaarden het bouwvlak te vergroten naar maximaal 1,5 ha. In de worst case situatie is hierbij uitgegaan van de ontwikkeling als kippenbedrijf. Hiervoor is gekozen omdat een kippenbedrijf bij een zelfde oppervlakte bouwvlak en geuremissie, een hogere emissie van ammoniak en vooral fijn stof kan veroorzaken.

In het plan-MER is daarom de aanname gedaan dat alle veehouderijen maximaal ontwikkelen als kippenbedrijf van 1,5 ha. Hierbij wordt uitgegaan van een bedrijf van 200.000 vleeskuikens, overeenkomend met 48.000 o.u. geur, 7.400 kg/jr ammoniak en 4.400 kg/jr fijn stof. Voor de emissies is uitgegaan van een stalsysteem dat minimaal voldoet aan bijlage 1 uit de Verordening Stikstof en Natura 2000.

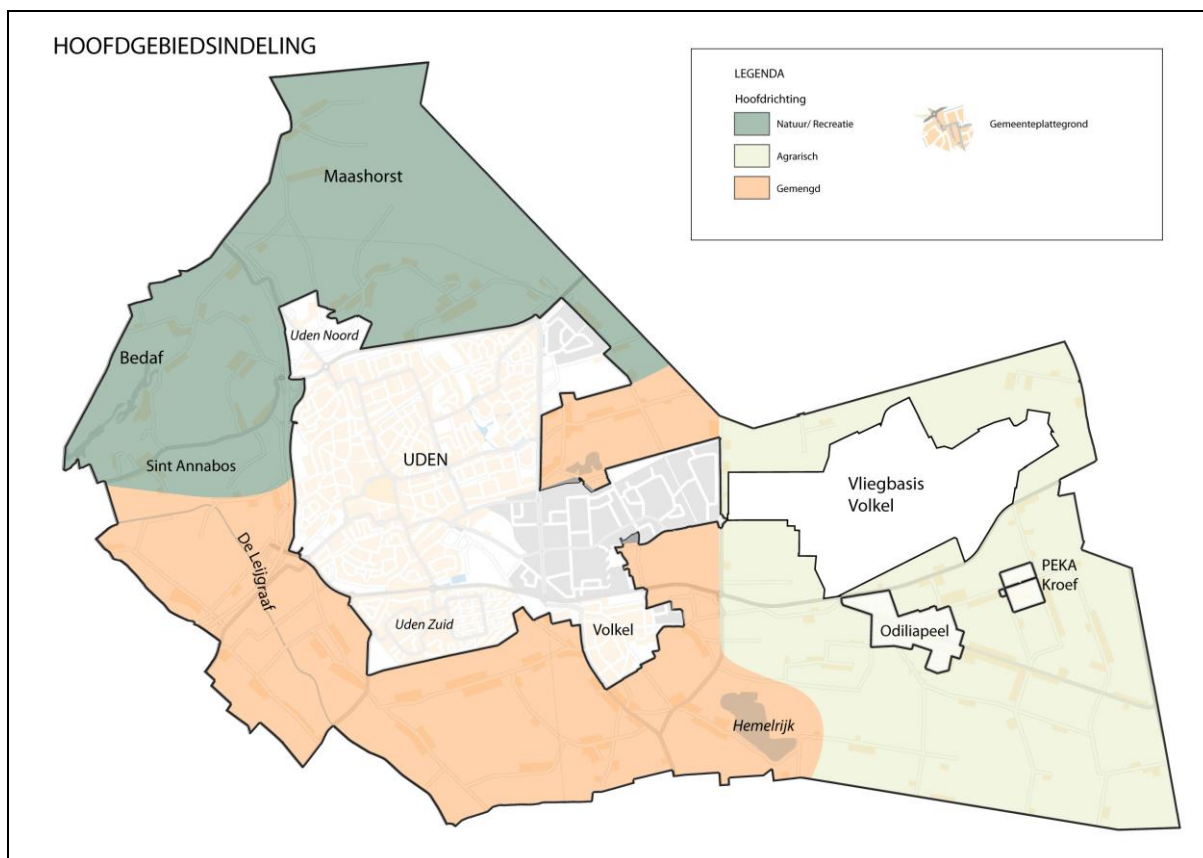
Op de hiervoor beschreven aanname voor maximale ontwikkeling gelden enkele uitzonderingen. Dit betreft veehouderijen die:

- in de huidige situatie al een hogere emissie hebben. In die gevallen geldt de hogere huidige emissie;
- vanwege het aspect geur al eerder dan bij 48.000 o.u. vastlopen op een woning in de omgeving. In die gevallen geldt de maximaal mogelijke geuremissie en een evenredig lagere emissie voor ammoniak en fijn stof. Ook hier geldt dat als de huidige emissie hoger is dan de maximaal mogelijke emissie, uitgegaan wordt van de huidige situatie;
- zijn gelegen in extensivering. Voor intensieve veehouderijen die zijn gelegen in extensiveringgebied (zie figuur 2 uit het plan-MER: integrale zonering uit het reconstructieplan Peel en Maas) geldt dat er volgens het ontwerp bestemmingsplan geen uitbreiding van bouwvlak of bebouwing voor het houden van intensieve dieren mag plaatsvinden. Dit is conform de provinciale Verordening ruimte. Hier wordt daarom voor intensieve veehouderijen uitgegaan van de huidige situatie en voor grondgebonden veehouderijen uitgegaan van een maximale ontwikkeling als melkveebedrijf. Ook hier geldt dat als de huidige emissie hoger is dan de maximale emissie, uitgegaan wordt van de huidige situatie;
- zijn gelegen in het hoofdgebied natuur/recreatie (donkergroen in de hoofdgebiedsindeling in figuur 1). Om dit gebied een extra bescherming te geven geldt hier voor veehouderijen die niet zijn gelegen in extensivering een maximum van 1,0 ha. Voor een kippenbedrijf levert dit een evenredig lagere maximale emissie op van 32.000 o.u. geur, 4.933 kg/jr ammoniak en 2.933 kg/jr fijn stof. Ook hier geldt dat als de huidige emissie hoger is dan de maximaal mogelijke emissie, uitgegaan wordt van de huidige situatie.

In bijlage 3 behorende bij deze aanvulling is voor de aspecten geur, ammoniak en fijn stof het worst case scenario uit bijlage 4 van het plan-MER overgenomen. Met daarbij als aanvulling aangegeven of werkelijk met het worst case scenario is gerekend, dan wel dat de huidige situatie reeds een hogere emissie heeft, of dat de ontwikkeling eerder wordt afgekapd vanwege het aspect geur.

2.2.3 Hoofdgebiedsindeling

In figuur 1 is de hoofdgebiedsindeling uit het ontwerp bestemmingsplan weergegeven. Op basis van de potentie die de landschappelijke karakteristiek heeft, zijn in het buitengebied van de gemeente drie verschillende gebieden onderscheiden met gedifferentieerde ontwikkelingsmogelijkheden voor agrarische bedrijvigheid.

Figuur 1: Hoofdgebiedindeling uit het ontwerp bestemmingsplan Buitengebied

Hoofdgebied natuur/recreatie

In het gebied ten noorden en noordwesten van Uden (donkergroen) is sprake van een gebied met vooral bos- en natuurgebieden en recreatieve mogelijkheden. In dit gebied ligt ook het Udense gedeelte van de Maashorst. Verder sluit het aan op het gebied Uden Noord met het nieuwe ziekenhuis. In het ontwerp bestemmingsplan heeft dit gebied een hogere bescherming.

Hoofdgebied gemengd

In het gebied ten westen en zuiden van Uden (oranje) is sprake van een gemengd gebied met een diversiteit aan functies. Dit gebied sluit aan op het gebied Uden Zuid. In het alternatief heeft dit gebied samen met het hoofdgebied natuur/recreatie een hogere bescherming.

Hoofdgebied agrarisch

Het oostelijke deel van de gemeente rond Odiliapeel en Vliegbasis Volkel (lichtgroen) is een gebied met hoofdzakelijk agrarische insteek. Hier is ook het LOG gelegen.

Op basis van de hoofdgebiedsindeling wijken de ontwikkelingsmogelijkheden in de gebieden af ten opzichte van elkaar en wijkt het alternatief af ten opzichte van het plan.

2.2.4 Reactie op overige opmerkingen in voorlopig toetsingsadvies

In het voorlopig toetsingsadvies worden nog een aantal andere opmerkingen gemaakt. Hier wordt hierna op ingegaan.

Voor zover mogelijk

De opmerking “voor zover mogelijk” in het plan-MER heeft betrekking op de in paragraaf 2.2.2 van deze aanvulling aangehaalde uitzonderingen. Een nabij gelegen woning, ligging in extensivering of ligging in het hoofdgebied natuur/recreatie kan leiden tot een beperktere ontwikkeling.

Meerdere bouwlagen

Het realiseren van nieuwe stallen in meerdere bouwlagen is op grond van het ontwerp bestemmingsplan Buitengebied Uden niet toegestaan. In het ontwerp bestemmingsplan is in planregel 3.5.1 “Strijdig gebruik” het volgende opgenomen:

3.5.1 Onder strijdig gebruik wordt in ieder geval verstaan:

b. Het gebruik van meer dan één bouwlaag van een gebouw voor het houden van dieren ter plaatse van de aanduiding “intensieve veehouderij”, met uitzondering van volièrestallen en scharrelstallen voor legkippen, waar ten hoogste twee bouwlagen gebruikt mogen worden.

Het voorgaande komt één op één overeen met de provinciale Verordening ruimte.

In het plan-MER is bij de beoordeling van het plan en het alternatief uitgegaan van doorontwikkeling als gesloten varkensbedrijf. Op basis van de maximaal beschikbare oppervlakte en de beperking van maximaal één bouwlaag voor het houden van dieren, is hier vrij goed een aanname voor het aantal te houden dieren aan te koppelen. Bij kippen ligt dit wat gecompliceerder in verband met de verschillende type kippenbedrijven (legkippen, ouderdieren, vleeskuikens) en met name het grote aantal hiervoor beschikbare stalsystemen en de niet altijd even duidelijke scheiding tussen bouwlagen. Deze leiden allemaal tot een verschillend aantal dieren per vierkante meter stal en hieraan gekoppelde maximale emissies. In het plan-MER is voor de worst case situatie gekozen voor de ontwikkeling op 1,5 ha van een kippenbedrijf van 200.000 vleeskuikens, realiserende dat er nog veel meer andere mogelijkheden zijn. De gedane aanname geeft op dit moment echter een voldoende duidelijk beeld van de maximaal mogelijk te verwachten gevolgen.

Maximale omvang 1,0 ha

In het plan-MER is er voor het plan van uitgegaan dat het maximum van 1,0 ha alleen geldt voor het in figuur 1 donkergroen aangegeven gebied natuur/recreatie noordelijk en noordwestelijk van Uden. Dit komt overeen met het ontwerp bestemmingsplan Buitengebied Uden. In het ontwerp bestemmingsplan is in planregel 3.7.3 het volgende opgenomen:

3.7.3 Bestemming Agrarisch, vergroting bouwvlak intensieve veehouderijen:

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd een bouwvlak van een intensieve veehouderij ter plaatse van de aanduiding “intensieve veehouderij” te vergroten, waarbij moet worden voldaan aan de volgende voorwaarden:

- a. Ter plaatse van de aanduiding “reconstructiewetzone - extensiveringgebied” en “ecologische hoofdstructuur” is vergroting niet toegestaan;
- b. Ter plaatse van de aanduiding “reconstructiewetzone - verwevinggebied” en “reconstructiewetzone – landbouwontwikkelingsgebied” is voor bouwvlakken met een omvang van 1,5 ha of meer en die geheel zijn benut eenmalige vergroting tot 1 januari 2013* toegestaan, uitsluitend om te kunnen voldoen aan de huisvestingseisen voortvloeiend uit het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij en uit de op grond van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren gestelde eisen;
- c. Ter plaatse van de aanduiding “reconstructiewetzone - verwevingsgebied” is voor bouwvlakken die kleiner zijn dan 1,5 ha vergroting toegestaan tot 1,5 ha uitsluitend op een duurzame locatie, waarbij moet worden voldaan aan de volgende voorwaarden:
 1. ter plaatse van de aanduiding “specifieke vorm van agrarisch - afwijkende uitbreidingsmogelijkheid” is vergroting toegestaan tot maximaal 1,0 ha.

** Datum is verstreken, regelwordt in definitieve bestemmingsplan aangepast*

In het voorkeursalternatief (= ontwerp bestemmingsplan) geldt voor intensieve veehouderijen in het gebied natuur/recreatie noordelijk en noordwestelijk van Uden de “specifieke vorm van agrarisch - afwijkende uitbreidingsmogelijkheid”, op grond waarvan onder voorwaarden een vergroting van een bouwvlak mogelijk is tot maximaal 1,0 ha.

In het alternatief geldt het maximum van 1,0 ha voor zowel het gebied natuur/recreatie als het gemengd gebied westelijk en zuidelijk van Uden (oranje in figuur 1).

Effectvergelijking

De effectvergelijking zoals opgenomen in hoofdstuk 8 van het plan-MER wijzigt niet als gevolg van de hiervoor gedane aanvulling.

3 Beschermde natuurmonumenten, Wav-gebieden en overige EHS

3.1 Opmerking Commissie:

Het MER maakt onvoldoende aannemelijk dat er geen aantasting van belangrijke te behouden natuurtypen van Beschermde natuurmonumenten, Wav-gebieden en overige EHS-gebieden zal optreden.

Verder maken het plan-MER en het bestemmingsplan niet inzichtelijk hoe wordt voorkomen dat het bouwen van mestverwerkinginstallaties niet leidt tot mogelijke aantasting van de wezenlijke kenmerken van de Beschermde natuurmonumenten en Wav-gebieden.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER aannemelijk te maken dat er geen aantasting van de natuurwaarden van de twee Beschermde natuurmonumenten, de Wav-gebieden en overige kwetsbare EHS zal optreden. Betrek daarbij de gevolgen van de uitbreidingsmogelijkheden van veehouderijen voor wat betreft de stikstofdepositie.

De Commissie adviseert verder om in deze aanvulling op het MER ook de gevolgen te betrekken van de mestverwerkinginstallaties.

3.2 Aanvulling plan-MER:

3.2.1 Inleiding

In het plan-MER zijn in paragraaf 6.3 de mogelijke emissies van ammoniak uit de in de gemeente aanwezige veehouderijen berekend, en de gevolgen hiervan voor bos- en natuurgebieden. Als hoofdstuk 7 van het plan-MER is een passende beoordeling opgenomen waarin is ingegaan op de mogelijke gevolgen van met name de emissie van ammoniak uit veehouderijen voor Natura 2000-gebieden.

3.2.2 Beschermde natuurmonumenten

In paragraaf 7.3.2 van het plan-MER zijn de Natura 2000-gebieden met de instandhoudingdoelstellingen beschreven. Voor de twee Beschermde natuurmonumenten Dommelbeemden en Rouwkuilen is dit niet gebeurd. In deze aanvulling worden beide gebieden alsnog beschreven en wordt ingegaan op de instandhoudingdoelstellingen.

Algemeen

Al onder de Natuurbeschermingswet 1967 werden natuurgebieden beschermd door het aanwijzen van Staats- en Beschermde Natuurmonumenten. Met de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 is het onderscheid tussen Staats- en Beschermde Natuurmonumenten komen te vervallen. Beide worden sinds die tijd Beschermde Natuurmonumenten genoemd. Daarnaast zijn (delen van) Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden komen te vervallen. Aangenomen wordt dat de instandhoudingdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied mede betrekking zullen hebben op de waarden die beschermd werden door het Natuurmonument.

Beschermd natuurmonument Dommelbeemden

Basisgegevens

Oppervlakte:	65 ha
Provincie:	Noord-Brabant
Gemeente:	Sint Oedenrode
Kritische depositiewaarde (in mol N/ha/jr)	714*
Achtergrondconcentratie (in mol N/ha/jr)	Circa 3000 (obv RIVM-GDN 2011)

** Kritische depositiewaarde conform de Beleidsregel stikstof en beschermde natuurmonumenten Noord-Brabant van 9 december 2010*

Korte karakteristiek

Bijna natuurlijk beekdal met op relatief kleine schaal een enorme variatie aan vegetatiegemeenschappen.

Toelichting op aanwijzingsbesluit

In de toelichting op de aanwijzingsbesluiten uit 1977 is het volgende aangegeven:

Het natuurmonument bestaat uit een gedeelte van het dal van de Dommel, gelegen ten oosten van Sint Oedenrode. Dit gebied vormt een fraai voorbeeld van een min of meer natuurlijk beekdallandschap, zoals dit tussen 1800 en 1900 nog algemeen werd aangetroffen op de hogere zandgronden in het zuiden en oosten van ons land.

Deze beekdalen worden gekenmerkt door plaatselijk soms aanzienlijke verschillen in hoogte, bodemsamenstelling, voedselrijkdom en grondwaterstand.

Als gevolg van deze verschillen en onder invloed van het extensieve agrarische grondgebruik is hier in de loop der eeuwen een evenwichtig en afwisselend milieu ontstaan met een grote rijkdom aan soorten, zowel van planten als van dieren.

De kern van het natuurmonument wordt gevormd door een laag gelegen terrein in een bocht van het Dommeldal. Hier bevinden zich de eigenlijke Dommelbeemden, bestaande uit schrale hooi- en weilanden, alsmede de zogenaamde Moerkuilen, een complex van door vervening ontstane open plassen. Bodemkundig gezien bestaan deze lage delen uit moerasveen, dat als een dik pakket is afgezet op kalkarm, fijnkorrelig zand.

Deze kern is omgeven door een hoge rug, met bouwlanden in het noorden en zuiden en een bebost gedeelte in het oosten.

Ondanks het feit dat in het verleden enkele zuidelijke percelen zijn ontgrond, zijn deze toch in de aanwijzing opgenomen, daar zij nog steeds hoger zijn gelegen dan de overige percelen en binnen het geheel van het aangewezen gebied van belang zijn.

In het uiterste oosten en zuidoosten komt stuifzand voor.

De geomorfologische en biologische waarde van het gebied wordt in hoofdzaak bepaald door de combinatie van stuifkoppen en hooggelegen akkers enerzijds, alsmede de plassen met open water en de beekdalgronden anderzijds.

De daarmee gepaard gaande afwisselende begroeiing en het kleinschalig cultuurpatroon maken het natuurmonument ook landschappelijk zeer aantrekkelijk.

Vooraf uit vegetatiekundig oogpunt is het gehele gebied van groot belang, daar hier op een relatief kleine oppervlakte een verscheidenheid aan plantengemeenschappen voorkomt. Zo worden in de zogenoemde Moerkuilen, van laag naar hoog, plantengemeenschappen aangetroffen welke achtereenvolgens typerend zijn voor het open water, de verschillende stadia van verlanding, het elzenbroekbos, gemeenschappen van het heischrale grasland en het arme eiken-berkenbos.

De verlanding is het verst voortgeschreden in de kleinere veenputten, deze hebben een matig voedselarm karakter. Naar het noorden en het westen gaan de verlandingsvegetaties over in elzenbroekbos, dat een belangrijke oppervlakte van het natuurmonument beslaat. Dit in de vorm van hakhout aanwezige broekbos, behoort over het algemeen tot het matig voedselrijke type met overgangen zowel naar een rijkere als naar een armere vorm.

In de richting van de Dommelbeemden komen vochtige tot drassige graslanden voor met gemeenschappen uit het moerasspireaveverbond en het dotterverbond, waarin onder andere waterdriblad, koekoeksbloem, melkeppe, koninginnekruid en pinksterbloem groeien.

De eigenlijke Dommelbeemden zijn min of meer in cultuur gebracht, zodat men hier hooi- en weilanden vindt, die onderling zijn gescheiden door rijen populieren, knotwilgen en elzenhagen, terwijl hier voorts ook alleenstaande eiken en wilgen voorkomen. Behalve reeds genoemde soorten van vochtige standplaatsen groeien hier, naast algemenere soorten als moerasrolklaver, moeraswalstro en poelruit meer zeldzame soorten als spaanse ruiter, draadrus en langbladig ereprijs.

Van betekenis voor de fauna is het natuurmonument vooral door zijn rijke vogelstand. De afwisselende milieuomstandigheden en de er heersende grote rust hebben dit gebied tot een bij uitstek geschikte biotoop gemaakt voor bos- en moerasvogels. Behalve-soorten als bosrietzanger, nachtegaal, wielewaal en gele kwikstaart, komen hier als broedvogel ook minder algemene tot zeldzame soorten voor zoals blauwborst, waterral, zomertaling, ransuil en watersnip.

In het winterhalfjaar ten slotte vormt het natuurmonument een voedsel- en rustgebied voor doortrekkende en overwinterende zang- en roofvogels.

Beoordeling

Aangenomen wordt dat een gedeelte van de in het gebied aanwezige plantensoorten gevoelig is voor verzuring en vermessing.

De achtergrondconcentratie stikstof ligt hoger dan de kritische depositiewaarde. Indien het ontwerp bestemmingsplan Buitengebied individuele ontwikkelingen toestaat die een toename van de verzuring van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden hiermee significante effecten mogelijk gemaakt.

Voor vermesting geldt hetzelfde. Indien het bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk maakt die een toename van de vermesting van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden ook hiervoor significante effecten mogelijk gemaakt.

Beschermd natuurmonument Rouwkuilen

Basisgegevens

Oppervlakte:	56 ha
Provincie:	Limburg
Gemeente:	Venray
Kritische depositiewaarde (in mol N/ha/jr)	Onbekend
Achtergrondconcentratie (in mol N/ha/jr)	Circa 4000 (obv RIVM-GDN 2011)

Korte karakteristiek

Bosgebied met ven.

Toelichting op aanwijzingsbesluit

In de toelichting op het aanwijzingsbesluit uit 1979 is het volgende aangegeven:

Het natuurmonument wordt gevormd door een bosgebied en daarin gelegen ven. Het ligt in een dekzandgebied ten oosten van de Peel.

Het in het natuurmonument gelegen voedselarme ven is één van de weinige vennen die gespaard zijn bij de ontginningswerkzaamheden van eind 1800 tot circa 1950. Bovendien is de daarna opgetreden beïnvloeding in de vorm van verrijking met voedingsstoffen betrekkelijk gering geweest.

In het ven is een in dikte variërende veenlaag aanwezig.

Zijn botanische betekenis ontleent het natuurmonument aan de vegetatie van het ven. Er worden plantgemeenschappen aangetroffen die kenmerkend zijn voor verschillende stadia van verlanding in een voedselarm tot matig voedselrijk milieu. Van de hogere plantensoorten die in het natuurmonument aanwezig zijn kunnen worden genoemd:

- Dopheide;
- Kleine zonnedauw;
- Ronde zonnedauw;
- Veenpluis;
- Waterbies;
- Snavelzegge.

Ornithologisch is het ven met name van betekenis als broedplaats van de waterral en zwarte stern. Voor watervogels en steltlopers biedt het ven een geschikte foerageerplaats.

Het deel van het natuurmonument dat uit bos bestaat is onlosmakelijk verbonden met het ven en is essentieel voor het in stand houden van de kwaliteit van dit ven.

Uit het voorgaande blijkt de natuurwetenschappelijke betekenis van het natuurmonument.

Uit het oogpunt van natuurschoon ontleent het natuurmonument zijn kwaliteiten aan de door verscheidenheid gekenmerkte opbouw van het gebied op zichzelf en aan de markante positie die het inneemt ten opzichte van het sterk gecultiveerde omringende landschap.

Recentere informatie over het gebied

Volgens informatie van de provincie Limburg uit 2006, is het ven zelf een typisch verzuurd ven, met een soortenarme vegetatie met onder andere de verwilderde exoot waterlelie. In de oeverzone ziet men rode tapijten van knolrus, hoge pitruspollen met op de drogere delen pijpenstrootje. Qua hydrologisch gevoelige vegetaties is er alleen het V2-type: ven-vegetatie op natte voedselarme tot matig voedselrijke bodem, die in 1996 werd gekarakteriseerd als “zeer gevoelig en redelijk tot goed ontwikkeld”. Bij de actualisatie van de Ecohydrologische Atlas in 2003 is de vegetatie niet opnieuw beoordeeld.

Beoordeling

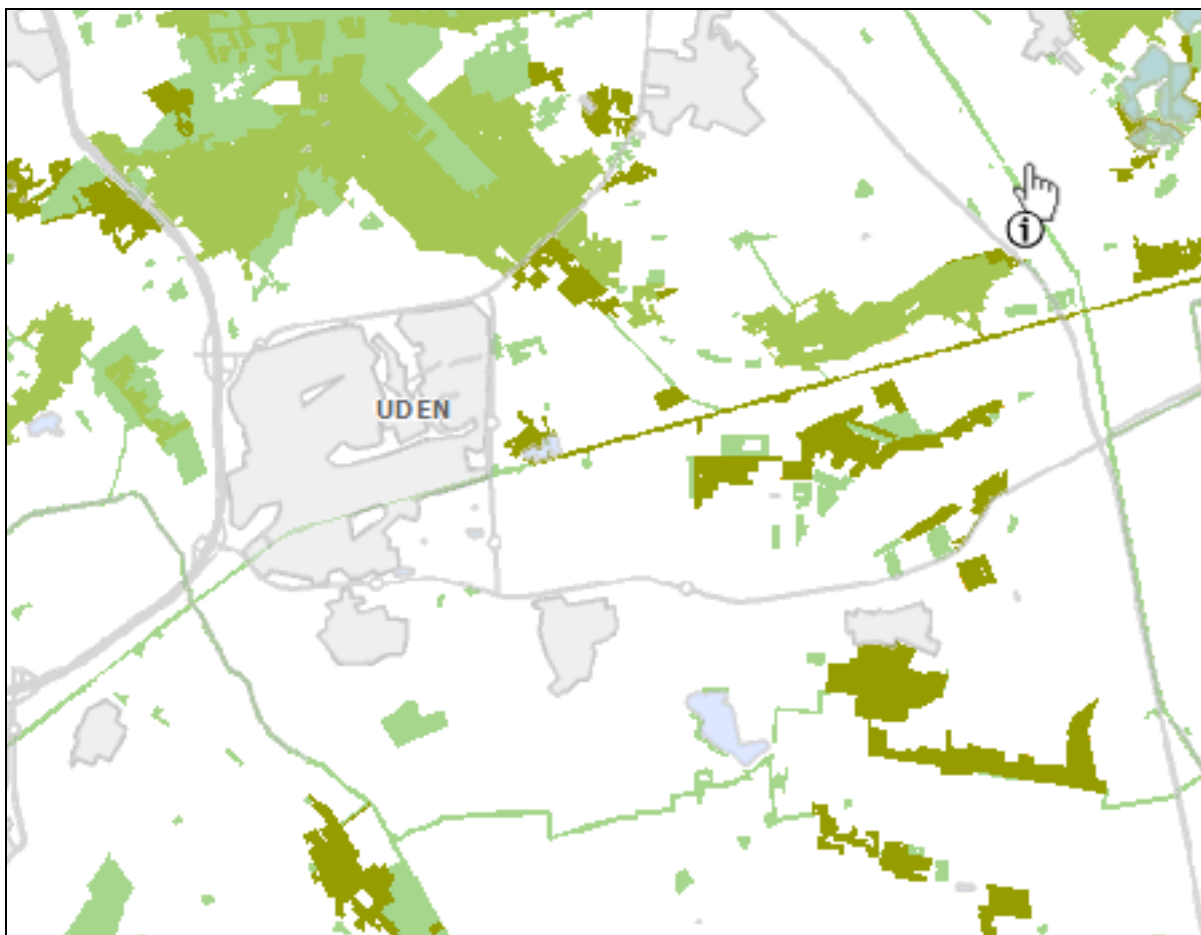
Aangenomen wordt dat een gedeelte van de in het gebied aanwezige plantensoorten gevoelig is voor verzuring en vermesting.

De achtergrondconcentratie stikstof ligt hoog. Indien het ontwerp bestemmingsplan Buitengebied individuele ontwikkelingen toestaat die een toename van de verzuring van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden hiermee significante effecten mogelijk gemaakt.

Voor vermesting geldt hetzelfde. Indien het bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk maakt die een toename van de vermesting van het gebied tot gevolg kunnen hebben, dan worden ook hiervoor significante effecten mogelijk gemaakt.

3.2.3 EHS-/Wav-gebieden

In paragraaf 6.3.1 van het plan-MER is ingegaan op de twee in het noorden en noordwesten van de gemeente Uden gelegen zeer kwetsbare Wav-gebieden de Maashorst en de Bedafse bergen. Deze gebieden liggen in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De bosgebieden rond Odiliapeel en Vliegveld Volkel zijn niet aangemerkt als zeer kwetsbaar Wav-gebied, maar vallen wel onder de EHS. Naast de hiervoor genoemde grotere gebieden zijn er nog verschillende kleine EHS-gebieden. In figuur 2 zijn de EHS-gebieden in en direct rond de gemeente Uden opgenomen.

Figuur 2: Ligging EHS-gebieden gemeente Uden

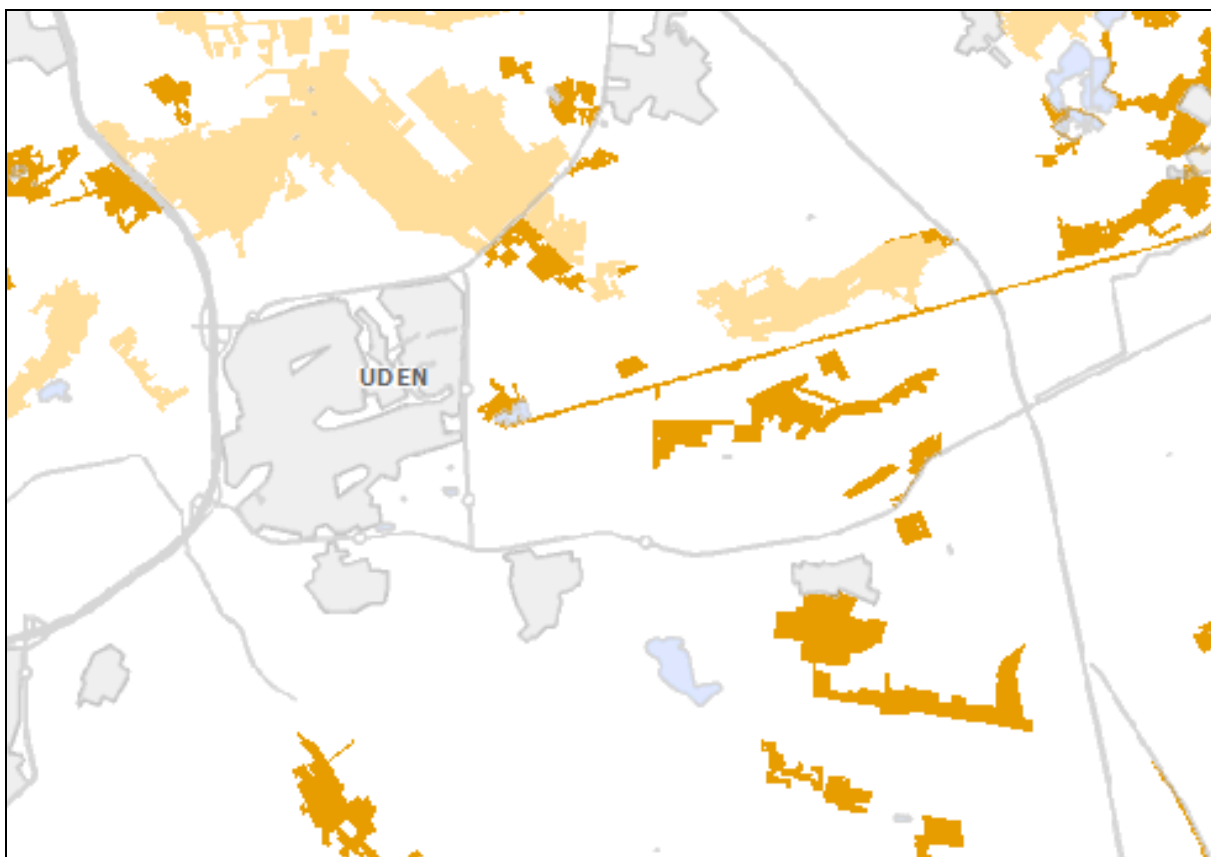
De EHS- en Wav-gebieden worden op verschillende manieren beschermd:

- Op de eerste plaats worden de EHS-gebieden in het ontwerp bestemmingsplan Buitengebied specifiek beschermd middels de bestemmingsomschrijving (bijvoorbeeld bos of natuur) en de hieraan gekoppelde planregels. Op grond van deze regels is het bijvoorbeeld verboden om meer dan 100 m³ grond te verzetten, drainage aan te leggen, de grondwaterstand te verlagen, of meer dan 100 m² verharding aan te brengen. Op deze wijze wordt voorkomen dat er in het gebied zelf ontwikkelingen plaatsvinden die negatieve effecten voor de gebieden kunnen hebben.

Voor de duidelijkheid: het voorgaande heeft geen betrekking op de bescherming van de gebied tegen verzuring, hier wordt bij de volgende punten op ingegaan;

- Op grond van de in stand gebleven zonerings uit het reconstructieplan Peel en Maas worden de EHS-gebieden beschermd. De EHS-gebieden en zones hieromheen zijn aangewezen als extensiveringgebied. Zie ook figuur 2 uit het plan-MER. In de extensiveringgebieden is op grond van de provinciale Verordening ruimte geen ontwikkelingsruimte voor de intensieve veehouderij. Hiermee wordt gestreefd naar een verschuiving van intensieve veehouderijen vanaf de beschermde bos- en natuurgebieden naar gebieden op grotere afstand van de EHS-gebieden;

- Op grond van de Wav geldt rond de Wav-gebieden Maashorst en Bedafse bergen een zone van 250 meter waarin de ontwikkelingsruimte voor wat betreft ammoniak beperkt is ten opzichte van de rest van het buitengebied. In figuur 3 zijn de relevante Wav-gebieden weergegeven;
- De Wav verbiedt niet dat er als gevolg van de ontwikkeling van een veehouderij een toename van ammoniakdepositie op Wav-gebieden of EHS-gebieden optreedt. Op grond van het Besluit huisvesting ammoniak en het Actieplan ammoniak zijn de afgelopen jaren in stallen van varkens- en kippenbedrijven ammoniakarme stalsystemen aangebracht. Voor een aantal intensieve veehouderijen moet dit de komende jaren nog gebeuren. Nieuwe stallen moeten per direct aan de strengere eisen voldoen. Dit resulteert in een afname van de ammoniakemissie per dier of dierplaats, hetgeen een algehele afname van de ammoniakdepositie zal opleveren;
- Op grond van de provinciale Verordening Stikstof en Natura 2000 moeten nieuwe en te renoveren stallen extra ammoniak reducerende stalsystemen worden toegepast, die verder gaan dan het Besluit huisvesting. Deze zogenaamde BBT++ maatregelen zorgen voor een extra afname van de ammoniakdepositie in Brabant;
- De Maashorst en de Bedafse bergen worden extra beschermd door de hoofdgebiedsindeling in het ontwerp bestemmingsplan. Intensieve veehouderijen in het gebied natuur/recreatie (zie figuur 1) hebben een beperktere ontwikkelingsruimte dan in de rest van de gemeente.

Figuur 3: Ligging Wav-gebieden gemeente Uden

Het voorgaande betekent dat bij gelijkblijvende dieraantallen in de regio, de komende jaren de algehele ammoniakdepositie op EHS-gebieden zal afnemen. Daarmee worden de EHS-gebieden in de gemeente extra beschermd, zonder dat op voorhand een plaatselijke verslechtering van de bescherming kan worden uitgesloten. Zo kan een uitbreiding van een veehouderij mogelijk zijn, waarbij lokaal sprake is van een toename van de ammoniakdepositie op een EHS-gebied. De ontwikkeling zal op grond van de provinciale Verordening Stikstof en Natura 2000 bij nieuwe stallen gebruik moeten worden gemaakt van extra emissie reducerende stalsystemen en moet er eventueel nog gesaldeerd worden, maar ondanks deze maatregel kan er door de specifieke ontwikkeling wel een toename van de depositie op EHS-gebieden optreden. Dit is echter inherent aan het beschermingsniveau van de EHS-gebieden en wordt door de gemeente acceptabel geacht, er vanuit gaande dat een lokale toename wordt gecompenseerd door de algeheel te verwachten afname.

3.2.4 Voorkomen aantasting natuurwaarden Beschermde natuurmonumenten

In paragraaf 7.7 van het plan-MER is aangegeven dat in het ontwerp bestemmingsplan Buitengebied een voorwaardelijke verplichting wordt opgenomen op grond waarvan een ontwikkeling van een veehouderij pas mag plaatsvinden als vooraf is aangetoond dat er geen significant negatieve effecten voor Natura 2000-gebieden kunnen optreden. Om de Beschermde natuurmonumenten gelijkwaardig te beschermen dient de voorwaardelijke verplichting niet alleen betrekking te hebben op Natura 2000-gebieden, maar ook op Beschermde natuurmonumenten. Het definitieve bestemmingsplan Buitengebied wordt hier op aangepast.

3.2.5 Voorkomen aantasting Wav-gebieden en overige kwetsbare EHS-gebieden

Voor de Wav- en EHS-gebieden kan voor eenzelfde voorwaardelijke verplichting worden gekozen als voor de Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De gemeente kiest hier echter niet voor omdat er vanuit wordt gegaan dat de algehele afname van de ammoniakdepositie op deze gebieden de komende jaren groter zal zijn dan de plaatselijke toename door lokale ontwikkelingen. De gemeente is van oordeel dat een voorwaardelijke verplichting voor de EHS-gebieden een onevenredige beperking voor veehouderijen binnen de gemeente oplevert.

3.2.6 Mestverwerkinginstallaties

In de paragrafen 7.4.3, 7.6.3 en 10.3 van het plan-MER is ingegaan op mestverwerking. Hierbij is aangegeven dat mestverwerking in de verschillende doorerekende scenario's niet afzonderlijk is meegenomen omdat er vanuit gegaan wordt dat gebruik wordt gemaakt van zoveel mogelijk gesloten systemen, en er sprake moet zijn van een nevenactiviteit binnen een agrarisch bedrijf met een maximaal bouwvlak van 1,5 ha. Daarom is aangenomen dat de eventuele emissie naar verwachting zeer beperkt zal zijn ten opzichte van de emissie afkomstig uit stallen met dieren.

Ondanks dat de emissie als gevolg van mestverwerking relatief beperkt zal zijn, is in paragraaf 10.3 van het plan-MER aangegeven dat in het ontwerp bestemmingsplan moet worden geborgd dat de ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden als gevolg van de realisatie van een mestverwerkinginstallatie niet mag toenemen. Hiervoor worden in het definitieve bestemmingsplan voorwaardelijke verplichtingen opgenomen op grond waarvan de ontwikkeling slechts mag plaatsvinden als vooraf is aangetoond dat geen negatieve effecten voor Natura 2000-gebieden op kunnen treden.

Voor de Beschermden natuurmonumenten geldt hetzelfde als in paragraaf 3.2.4 is opgemerkt. Om de Beschermden natuurmonumenten gelijkwaardig te beschermen als de Natura 2000-gebieden, dient de voorwaardelijke verplichting niet alleen betrekking te hebben op Natura 2000-gebieden, maar ook op Beschermden natuurmonumenten. Het definitieve bestemmingsplan Buitengebied wordt hier op aangepast.

Voor de Wav- en EHS-gebieden geldt hetzelfde als in paragraaf 3.2.5 is opgemerkt. Hiervoor wordt geen voorwaardelijke verplichting opgelegd.

3.2.7 Reactie op overige opmerkingen in voorlopig toetsingsadvies

In het voorlopig toetsingsadvies worden nog een aantal andere opmerkingen gemaakt. Hier wordt hierna op ingegaan.

Extensiveringgebied

In het plan-MER is in figuur 2 de nog steeds geldende integrale zoneringsuit het reconstructieplan Peel en Maas overgenomen. In lichtgroen is het extensiveringgebied Natuur aangegeven, in lichtgrijs het extensiveringgebied Overig.

Uitbreidingsruimte intensieve veehouderij op bestaande bouwvlakken

Het ontwerp bestemmingsplan Buitengebied maakt op bestaande locaties uitbreiding van intensieve veehouderijen onder voorwaarden mogelijk. Hiervoor gelden een aantal mogelijkheden:

- Er is sprake van een bestaande intensieve veehouderij met nog ruimte binnen het bouwvlak;
- Er is sprake van een bestaande intensieve veehouderij die eventueel via de in het ontwerp opgenomen wijzigingsbevoegdheid uit kan breiden naar maximaal 1,5 ha;
- Er is sprake van een bestaande grondgebonden veehouderij die eventueel via de in het ontwerp opgenomen wijzigingsbevoegdheid kan omschakelen naar een intensief bedrijf van maximaal 1,5 ha;
- In het LOG is sprake van enkele burgerwoningen die op grond van het vigerende bestemmingsplan Buitengebied en het ontwerp bestemmingsplan Buitengebied kunnen ontwikkelen als intensieve veehouderij.

De hiervoor aangehaalde opties zijn meegenomen in de doorrekeningen voor het plan-MER.

Uitbreidingsruimte grondgebonden veehouderij

Voor grondgebonden veehouderijen (over het algemeen melkveehouderijen) geldt volgens het ontwerp bestemmingsplan Buitengebied een maximum van 2,5 ha bouwvlak. Ten aanzien van het maximum van 2,5 ha voor een grondgebonden veehouderij wordt opgemerkt dat ten tijde van het opstellen van het plan-MER in de praktijk over het algemeen sprake was van een feitelijke bovengrens van 1,5 ha en 200 melkkoeien. Daarboven was volgens de provinciale Verordening ruimte immers vaak sprake van een niet grondgebonden bedrijf. Zie hiervoor ook paragraaf 4.4 van het plan-MER.

De in het plan-MER al toegepaste bovengrens van 1,5 ha bouwvlak voor een grondgebonden veehouderij is recent in een aanpassing van de provinciale Verordening ruimte geformaliseerd als harde bovengrens voor een grondgebonden melkveehouderij. Hiermee zijn de maximale oppervlaktes voor intensieve en grondgebonden veehouderijen voor de Verordening ruimte gelijk gesteld. Ook in het definitieve bestemmingsplan Buitengebied Uden wordt de maximale oppervlakte voor een grondgebonden veehouderij alsnog teruggebracht van 2,5 naar 1,5 ha.

Ligging en kernkwaliteiten EHS

In figuur 2 en 3 is de ligging van de EHS- en Wav-gebieden in de gemeente Uden aangegeven. In het plan-MER is voor de effecten ingezoomd op de twee EHS-gebieden die ook in het kader van de Wav specifiek beschermd worden: de Maashorst en de Bedafse bergen. In paragraaf 6.11.2 en 6.11.3 van het plan-MER is onder het aspect landschap en natuur nog extra ingegaan op het gebied de Maashorst.

Volgens de Wav-kaart van de provincie Noord-Brabant geldt voor de vier grotere EHS-gebieden in de gemeente Uden de volgende score:

Bossen rond vliegbasis Volkel

• Gebiedsnummer:	560
• Gebiedsomvang:	50-200 ha
• Percentage NBwetgebied:	0
• Score verzuringgevoeligheid:	0
• Score gebiedsgrootte:	0
• Score rode lijst soorten:	0
• Score ecologische samenhang:	1
• Score invloed op veehouderijen:	0
• Totaalscore:	1
• Eindoordeel:	Onvoldoende score => niet aangewezen ikv Wav

Bossen zuidelijk van Odiliapeel

- Gebiedsnummer: 532
- Gebiedsomvang: 50-200 ha
- Percentage NBwetgebied: 0
- Score verzuringgevoeligheid: 0
- Score gebiedsgrootte: 0
- Score rode lijst soorten: 2
- Score ecologische samenhang: 0
- Score invloed op veehouderijen: -1
- Totaalscore: 1
- Eindoordeel: Onvoldoende score => niet aangewezen ikv Wav

Maashorst:

- Gebiedsnummer: 614
- Gebiedsomvang: >500 ha
- Percentage NBwetgebied: 0
- Score verzuringgevoeligheid: 2
- Score gebiedsgrootte: 2
- Score rode lijst soorten: 2
- Score ecologische samenhang: 1
- Score invloed op veehouderijen: 0
- Totaalscore: 7
- Eindoordeel: Voldoende score => aangewezen als Wav-gebied

Bedafse bergen:

- Gebiedsnummer: 568
- Gebiedsomvang: 50-200 ha
- Percentage NBwetgebied: 0
- Score verzuringgevoeligheid: 2
- Score gebiedsgrootte: 2
- Score rode lijst soorten: 0
- Score ecologische samenhang: 1
- Score invloed op veehouderijen: 0
- Totaalscore: 5
- Eindoordeel: Voldoende score => aangewezen als Wav-gebied

Vanwege de lage score worden de bosgebieden rond vliegbasis Volkel en zuidelijk van Odiliapeel dus niet beschermd in het kader van de Wav. De andere twee gebieden hebben wel een voldoende hoge score om in het kader van de Wav beschermd te worden.

Om de aangewezen gebieden ligt een beschermingszone van 250 meter. Veehouderijbedrijven die (gedeeltelijk) in kwetsbare natuur of een beschermingszone liggen, mogen hun veestapel slechts beperkt uitbreiden. Voor hen geldt een maximum hoeveelheid ammoniak die uitgestoten mag worden. Het vestigen van nieuwe bedrijven in de Wav-zones is verboden. Buiten de beschermingszones gelden op grond van de Wav geen specifieke beperkingen.

4 Landschap, de daarin aanwezige natuurwaarden en cultuurhistorie

4.1 Opmerking Commissie:

In het MER ontbreekt een overzicht van de landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken en natuurlijke waarden en uitwerking in een toetsingskader en ontwerpcriteria voor de ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER een overzicht van de landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken en natuurlijke waarden op te nemen en vervolgens uit te werken in een toetsingskader met ontwerpcriteria. De commissie adviseert dat toetsingskader te gebruiken voor het beoordelen van de ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt.

4.2 Aanvulling plan-MER:

4.2.1 Inleiding

Uden ligt bovenop de Peelhorst, tussen twee geologische breuken. Dit gebied wordt aangeduid als de “Schol van Uden”. De Peelhorst is een hoog gelegen gebied ontstaan door opwaartse bewegingen in de aardkorst, ver terug in de geschiedenis. Ten westen van de kern Uden gaat het landschap over in de Centrale slenk, het lager gelegen gebied dat is ontstaan door een neerwaartse beweging van de aardkorst. In de Centrale slenk ligt het dal van de Leijgraaf, een gegraven beek met een belangrijke afvoerfunctie van overtollig water afkomstig van de Peelhorst. Het water dat van de westelijke rand van de Peelhorst afstroomt, zorgde in het verleden voor het ontstaan van stroomgeulen of dalvormige laagtes. Deze laagtes vormen deels het huidige stroombed van de verschillende waterlopen. Ten oosten van de breuken liggen wijstgronden. Dit unieke verschijnsel wordt veroorzaakt door vertikaal versmeerde bodemlagen die voor een opstuwing van het grondwater zorgen. Op meerdere plaatsen in Uden kan dit worden waargenomen.

Figuur 4: Breuklijnen

4.2.2 Beschrijving landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken en natuurlijke waarden

In het plangebied is sprake van de volgende kenmerkende, grote elementen op het gebied van landschap, cultuurhistorie en / of natuurwaarde:

1. De Maashorst

De Maashorst is een van de grootste aaneengesloten natuurgebieden in Brabant. Een gevarieerd cultuurlandschap met bossen, heidevelden, vennen, stuifduinen, zoals Bedafsche Bergen, landbouwgronden en kleinere woongebieden. Het gebied de Maashorst ontstond toen de rivier de Maas hier tijdens de laatste ijstijd stroomde. Toen was het nog een breed meanderende rivier, die grof, grindrijk zand achterliet in haar stroomgebied. Meer dan honderdduizend jaar geleden ontstonden breuken in de aardkorst. Sommige delen van de aardkorst werden daarbij omhoog gedrukt. Deze hoger gelegen delen zijn nog altijd duidelijk in het landschap terug te vinden, een horst. Het lager gelegen gebied dat er naast ligt heet een slenk. Natuurgebied De Maashorst ligt op zo'n langgerekte breuk, waar de aardkorst met ruim vier meter verschil omhoog gedrukt is. Het hoogteverschil is nauwelijks te zien, maar de breuk is nog wel te herkennen aan de bedekking van de aardkorst. Op de horsten zien we grind en soms zelfs grote keien. De slenken zijn volgestoven met fijn dekzand. Door de verschuiving van de ondergrond loopt het grondwater moeilijk weg bij een breuk. Het water wordt daardoor bij de horst omhoog gestuwd. Zo komt het dat in De Maashorst de hoger gelegen gronden natter kunnen zijn dan de lager gelegen delen. We noemen dit de wijstgronden. In de visie voor de Maashorst is dit uitgewerkt.

2. Bedafsche Bergen

Dit gebied wordt gekenmerkt door de hiervoor genoemde zandverstuiving.

3. Dal van de Leijgraaf

De Leijgraaf is geen natuurlijke beek, maar was in oorsprong een vochtige laagte. De Leijgraaf ontspringt bij Boekel en stroomt vervolgens in noord-noordwestelijke richting om uit te monden in de beek de Aa. De Leijgraaf heeft een lengte van ongeveer 20 km. Bij de bron van de Leijgraaf, op een kruispunt van verschillende loopjes en slootjes, is de breedte van de Leijgraaf amper 1 meter. Bij de uitmonding in de Aa bedraagt de breedte ongeveer 10 meter. Het verval van de rivier, tussen de bron 12.80m + NAP en de uitmonding in de Aa op 5.10m + NAP, bedraagt 7,70m. Voor de kanalisatie viel de Leijgraaf vaak droog in de zomer. In de jaren '50 en '60 van de 20e eeuw is de Leijgraaf gekanaliseerd en zijn er stuwen aangelegd om het waterpeil te kunnen reguleren. Hierdoor is de Leijgraaf een beekje met lange rechte delen geworden. Momenteel worden door het Waterschap Aa en Maas werkzaamheden uitgevoerd om de oevers natuurlijker te maken. Ook worden bij de stuwen vistrappen gecreëerd. Belangrijkste doel van deze werkzaamheden is om amfibieën en vissen meer mogelijkheden te bieden om hun leefgebied uit te breiden.

4. Bossen bij Vliegbasis Volkel

Het betreft hier vooral multifunctionele bossen.

5. Bossen bij Odiliapeel

Het betreft hier vooral multifunctionele bossen.

6. Duits Lijntje

Dit betreft de voormalige spoorlijn, die als onderdeel van de lijn Boxtel – Wesel, tot ongeveer 1950 in bedrijf was. Het voormalig tracé is ontwikkeld tot een droge ecologische verbindingszone. De zone verbindt diverse natuurgebieden met elkaar. Het accent ligt op natuur, cultuurhistorie en recreatief medegebruik.

7. Kleuter

De Kleuter bestaat voor een groot deel uit water, natte oevers, droge oevers, bermen en beplanting. Het heeft een totale oeverlengte van ruim 1,5 kilometer. Oorspronkelijk was de Kleuter een kleinere waterplas, slechts een kwart van het huidige oppervlak, maar bij de bouw van de wijk Melle in 1970 werd het gebied gebruikt voor zandwinning. Hierdoor kreeg de Kleuter zijn huidige vorm en afmetingen. Door het aanbrengen van voedzamere grond en beplanting is een echte visplas ontstaan met een rijk biologisch leven, waarin vissen zich goed kunnen ontwikkelen.

8. Wijst

Wijst is een bijzonder fenomeen dat alleen onder zeer specifieke omstandigheden voorkomt. De Peelrandbreuk markeert de overgang tussen de Peelhorst en de lager gelegen Centrale Slenk. Grondwater stroomt van hoog naar laag. Op het breukvlak echter wordt de doorstroming bemoeilijkt door lagen die geen water doorlaten (ook wel ondoorlatende lagen genoemd) waardoor het ter plekke opstijgt en als kwel aan de oppervlakte verschijnt. Anders dan je zou verwachten zijn de hoge gronden dus nat en blijven de lager gelegen gronden droog. Deze bijzondere vorm van kwel wordt wijst genoemd. Wijstgronden zijn zeldzaam en komen elders in Europa haast niet voor. Breuken in een ondergrond die is opgebouwd uit lagen klei, zand en grind (zoals het grootste deel van Nederland) zijn namelijk zelden in het landschap terug te vinden. Hoogteverschillen in het landschap verdwijnen op den duur ten gevolge van erosie. Het wijstgebied tussen Uden en Vorstenbosch is in 2004 dan ook door de provincie Noord-Brabant uitgeroepen tot aardkundig monument.

9. Jonge ruilverkaveling

Door de uitvinding en het op grotere schaal beschikbaar komen van kunstmest waren de heidevelden in het oostelijk deel van de gemeente vanaf de eerste helft van de 19e eeuw steeds minder belangrijk. Ze zijn daarom geleidelijk aan ontgonnen. Daarmee kwam meer landbouwgrond beschikbaar, die vooral werd gebruikt voor veeteelt. Door de kelderende graanprijzen en de daardoor veroorzaakte agrarische depressie in de jaren 1880-1895 schakelden steeds meer boeren over op de veehouderij. Vooral vanaf 1905 vonden op grote schaal ontginningen plaats, waardoor de landbouw een grote impuls kreeg.

De grootste ontginning was die van de Peel, die op kleine schaal al rond 1840 was begonnen, maar vanaf de jaren '20 van de 20e eeuw grootschalig en planmatig op gang kwam. De gebieden met jonge ontginningen in het plangebied zijn in het oostelijk deel van de gemeente gelegen. Het landschap wordt door grootschaligheid gekenmerkt. Ook is hier de militaire Vliegbasis Volkel gelegen. Verder zijn in dit gebied veel veehouderijen gelegen in een verkavelingstructuur die optimaal is gemaakt voor de agrarische sector.

4.2.3 Regeling in bestemmingsplan

In het bestemmingsplan worden de natuurgebieden en open wateren planologisch beschermd. Hierin is geen verschil tussen het voorkeursalternatief en andere alternatieven. Middels aanduidingen zijn te beschermen elementen, beekdalen en waterlopen in de doeleindenomschrijving van de gebiedsbestemmingen opgenomen. Voor de bijzondere wijstgronden is een specifieke aanduiding opgenomen met een vergunningstelsel om aantasting te voorkomen.

Ook de zoekgebieden voor ecologische verbindingzones en voor behoud en herstel van watersystemen zijn specifiek aangeduid en beschermd.

Daarnaast zijn bij de afwijkingen – en wijzigingsbevoegdheden de volgende voorwaarden opgenomen om ontwikkeling van natuur en landschapswaarden te bevorderen:

- Er dient te worden voorzien in een zorgvuldige landschappelijke inpassing op basis van een erfbeplantingsplan.
- Er dient te worden voldaan aan de landschapsinvesteringsregeling.
- De wijziging gaat gepaard met een aantoonbare en uitvoerbare fysieke verbetering van de aanwezige of potentiële kwaliteiten van de bodem, water, natuur, landschap of cultuurhistorie of van extensieve recreatieve mogelijkheden van het plangebied.

Op dit onderdeel wordt geen onderscheid gemaakt tussen het ontwerpbestemmingsplan en het alternatief. Ofschoon op voorhand dus niet expliciet regels zijn opgenomen om de doelstellingen van het waterbeleid dichterbij te brengen, zijn in de voorwaarden voor ontwikkeling voorwaarden gesteld die het realiseren van doelstellingen wel bevorderen. In concrete gevallen zal bekeken worden welke maatregel genomen moet worden passend bij de doelstellingen. Het gemeentelijk beleid is daarvoor voldoende duidelijk geformuleerd. Door de gemeente is een “Beleidsnota uitwerking landschapsinvesteringsregeling” vastgesteld. Op grond van deze regeling is verzekerd dat ontwikkelingen in het buitengebied, die niet zonder meer via een omgevingsvergunning kunnen worden toegestaan, een bijdrage leveren aan ontwikkeling van natuur, water of landschap. Enerzijds kan een particulier dit zelfstandig bewerkstelligen op basis van concrete pakketten die zijn genoemd ingevolge het stimuleringskader Groen / Blauwe diensten. Hiermee wordt daadwerkelijk kleinschalige uitvoering van projecten bevorderd die op voorhand geacht worden een nuttige bijdrage te leveren aan het gebied. Anderzijds kan een bijdrage worden gestort in een (landschapsinvesterings) fonds. In genoemde regeling is aangegeven aan welke projecten dat geld besteed zal worden. Dit zijn de natuur, water en landschapsprojecten die op grond van het landschapsbeleidsplan en waterplan noodzakelijk worden geacht. Voor deze uitwerking is geen verschil te maken tussen het ontwerpbestemmingsplan en het alternatief.

4.2.4 Conclusie

Op grond van bovenstaande analyse van de doelstellingen voor landschap, cultuurhistorie en natuur kan worden geconstateerd dat geen verschil is gemaakt tussen de alternatieven. En dat in het ontwerpbestemmingsplan de bestaande natuur, water en landschapselementen zijn geregeld middels een aanduiding. Daarnaast wordt via een aanlegvergunningstelsel aantasting van deze bestaande waarden voorkomen. Ten behoeve van ontwikkeling van natuur, landschap en waterdoelstellingen zijn voorwaarden gekoppeld aan diverse ontwikkelingen die op grond van het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt middels ontheffingen of wijziging. Door een koppeling aan een landschapsinvesteringsregeling van de gemeente is gewaarborgd dat een bijdrage wordt geleverd aan de natuur-, water- en landschapsdoelstellingen. Op grond van deze regeling wordt namelijk een verbinding gemaakt met het landschapsbeleidsplan en waterplan waarin de doelstellingen zijn opgenomen gerelateerd aan de gebiedsanalyse en gesignaleerde knelpunten. Door een koppeling met het Groen / Blauw stimuleringskader is een concrete koppeling gemaakt met pakketten van natuur, water of landschapsontwikkeling die gewenst is in bepaalde gebieden. Indien gekozen wordt voor een financiële bijdrage in een fonds, dan is op voorhand verzekerd dat deze gelden door de gemeente besteed zullen worden aan de prioritaire ontwikkelingsprojecten zoals de Maashorst, het dal van de Leijgraaf en de ontwikkeling van ecologische verbindingzones (EVZ).

5 Water/hydrologie

5.1 Opmerking Commissie:

het MER biedt geen inzicht in de gevolgen van het plan voor water/hydrologie en maakt niet inzichtelijk of de beleidsdoelen voor water behaald worden.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER een overzicht van de hydrologische waarden en knelpunten op te nemen. De Commissie adviseert voorts om inzichtelijk te maken op welke wijze de beleidsdoelen ten aanzien van het aspect water/hydrologie vertaald kunnen worden naar het bestemmingsplan, en wat de gevolgen zijn van het plan (voorkeursalternatief) en het alternatief voor het behalen van de beleidsdoelstellingen.

5.2 Aanvulling plan-MER:

5.2.1 Inleiding

Voor het waterbeleid van de gemeente Uden is op dit moment het “Waterplan Uden 2012-2015” en de “Watertoets Uden” van toepassing. In het waterplan is een analyse opgenomen van de watersituatie in de gemeente Uden. Uden beschikt over een bijzonder watersysteem. De “wijst” is bijvoorbeeld uniek in Europa en heeft een grote cultuurhistorische, aardkundige en landschappelijke waarde. De gemeente streeft naar een duurzaam en veerkrachtig watersysteem. Dit komt tot uiting in het vanuit het Waterplan geïnitieerde motto “Uden, gastvrij voor water.”

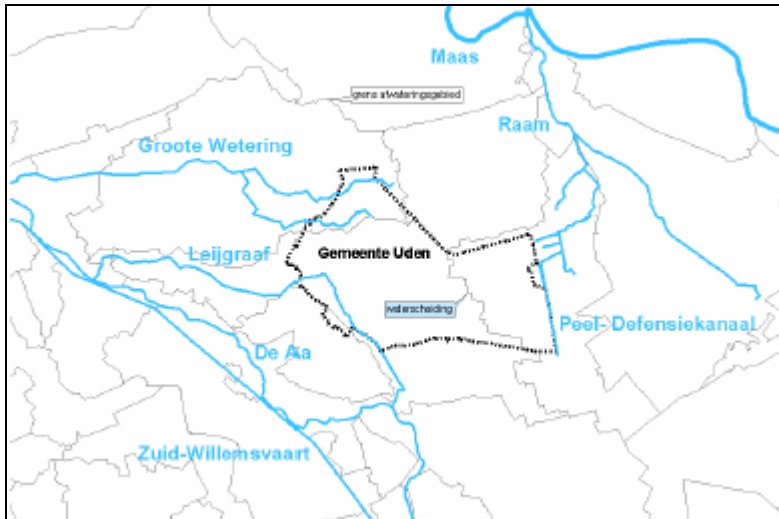
5.2.2 Analyse watersysteem plangebied

Grondwatersysteem

Het grondwatersysteem bestaat in Uden uit drie soorten gebieden: gebieden waar het hemelwater in de bodem zakt (infiltratiegebieden), gebieden waar het grondwater vooral horizontaal stroomt en weinig aanvulling of afvoer heeft (intermediaire gebieden) en gebieden waar het grondwater aan de oppervlakte komt en gedeeltelijk wordt afgevoerd via de waterlopen (kwelgebieden). De Peelhorst bestaat afwisselend uit infiltratie en intermediaire gebieden. Het dal van de Leijgraaf is een kwelgebied. De grootste aaneengesloten infiltratiegebieden zijn te vinden op de Maashorst, Vliegbasis Volkel en ten zuiden van Odiliapeel.

Oppervlaktewater

Binnen de gemeente Uden bevinden zich drie oppervlaktewatersystemen, de Leijgraaf, de Groote Wetering en het Peel- of Defensiekanaal. Elk oppervlaktewatersysteem heeft zijn eigen afwateringsgebied. In het oostelijke deel van de gemeente, op de Peelhorst, ligt de waterscheiding. Hemelwater dat ten westen van deze lijn valt, stroomt richting de Leijgraaf en hemelwater dat ten oosten valt, stroomt richting het Defensie- of Peelkanaal. De waterlopen die vanaf het natuurgebied de Maashorst naar het westen stromen (Groote Wetering en Meeuwerloop) monden nabij Den Bosch uit in de Aa.

Figuur 5: Watersysteem

Wijst

Ten oosten van de breuken liggen wijstgronden. Dit unieke verschijnsel wordt veroorzaakt door vertikaal versmeerde bodemlagen die voor een opstuwing van het grondwater zorgen. Op meerdere plaatsen in Uden kan dit worden waargenomen.

Figuur 6: Breuklijnen

Landbouw

De productieomstandigheden voor de landbouw zijn in de afgelopen decennia sterk verbeterd door ruilverkavelingen en aanpassingen in de waterhuishouding. De beken in het gebied zijn genormaliseerd om de afvoercapaciteit te vergroten en stuwen zijn geplaatst om het waterpeil te reguleren. Een belangrijk nadeel hiervan is de verdroging van natuurgebieden. Ook de landbouw ondervindt nu nadelige gevolgen van verdroging.

5.2.3 Beleidsdoelstellingen

Uden beschikt over een uniek watersysteem. De wijst is uniek in Europa en heeft een grote cultuurhistorische, aardkundige en landschappelijke waarde. Iets om trots op te zijn. Het watersysteem vervult de rol van spons voor niet alleen Uden, maar voor een gehele regio. Deze spons is door het stroomlijnen van de waterhuishouding in het kader van bijvoorbeeld de ruilverkaveling, het optimaliseren van de landbouw en stedelijke ontwikkelingen in de loop der jaren uitgeknepen. Het water dat valt wordt te snel afgevoerd met verdroging van de spons tot gevolg.

Streven naar een duurzaam en veerkrachtig watersysteem betekent voor Uden het herstellen van de geschetste sponswerking. Deze intrinsieke waarde van het Udense watersysteem maakt samen met het gegeven dat water gevallen in Uden de bron is voor water in de regio, dat Uden de kansen moet benutten om hemelwater op te vangen, langer vast te houden en te infiltreren en, niet onbelangrijk, schoon te houden. Dit komt het beste tot uitdrukking in het volgende motto:

“Uden, gastvrij voor water.”

In het motto gastvrij zijn voor water komen de doelstellingen uit het waterplan Uden terug:

- “Het huis op orde hebben” vertegenwoordigt het realiseren van de doelstelling veerkrachtig en duurzaam watersysteem in combinatie met het beschikken over een optimaal functionerende waterketen. Als de waterketen (lees riolering) niet goed zou functioneren kan geen sprake zijn van een duurzaam watersysteem.
- “Goed gastheer zijn” vertegenwoordigt een effectieve waterorganisatie. Een goed gastheer anticipeert op de wensen van zijn gasten en weet doeltreffend te improviseren als de wensen en/of omstandigheden veranderen. Goed communiceren is hierbij een voorwaarde, evenals verwachtingen zodanig weten te sturen dat gasten zich gewaardeerd, gerespecteerd voelen en zich thuis (blijven) voelen.
- “Het gast zijn” brengt een verantwoordelijkheid met zich mee. Udenaren kunnen op hun beurt gastheer zijn, maar ook gast zijn van de beheerders van waterketen en watersysteem. Als gastheer mag je verwachten dat een gast, de inwoner/ondernemer in dit geval, zich wil verdiepen in de kwaliteiten van het huis en zijn gastheer en zijn huisregels respecteert. Het ontwikkelen van waterbewustzijn vraagt zowel van de gastheer als zijn gasten het werken aan begrip en waardering.

In Uden zijn 5 gebieden met een vergelijkbare waterhuishouding en grondgebruik te onderscheiden:

- De Maashorst;
- Jonge Peelontginning;
- Oude Peelontginning;
- Beekdal De Leijgraaf;
- De stedelijke kernen Uden, Volkel en Odiliapeel.

Hieronder zijn de streefbeelden 2027 overgenomen uit het waterplan (zie ook bijlage 5).

De Maashorst: streefbeeld natuurlijk en gevarieerd

Het infiltreren van hemelwater in de bodem bevordert de ontwikkeling van natte heide en vennen in de natuurkern. Stroomafwaarts komt het grondwater als kwel in de wijstgronden, het dal van de Leijgraaf en het dal van de Groote Wetering aan de oppervlakte. De wijstgronden in de zone Raktse Veld, Raktse Beemden (St. Annabosch), Loose Beemden en Hoge Burcht zijn ontwikkeld en beschermd. Dit zijn wijstgronden, type A1, met een zichtbare breuk en kwel tot in het maaiveld. De waterlopen en de oevers hebben een natuurfunctie gericht op een hoge soortenrijkdom van inheemse vogels, amfibieën en vissen. Deze rijkdom vormt een basis voor educatie en extensieve recreatie. De landbouw heeft een functie in samenhang met recreatie, educatie en natuurbeheer. Deze verbrede landbouw wordt gestimuleerd met groenblauwe diensten.

Jonge Peelontginning: streefbeeld water voor landbouw

De waterlopen en de oevers hebben een landbouwkundige functie gericht op het realiseren van een voor de landbouw optimale grondwaterstand (reguleren waterpeil). Het waterpeil is zodanig ingesteld dat er geen onnodige drainage plaatsvindt en waar nodig wordt het water getrapt vastgehouden met stuwen. De waterlopen hebben een zuiverende werking (op bijvoorbeeld overstortwater uit Odiliapeel). Een deel van de waterlopen is gevrijwaard van afspoeling van meststoffen en bestrijdingsmiddelen. De waterlopen zijn zichtbaar en schoon.

Oude Peelontginning: streefbeeld water voor landbouw en wijst

De waterlopen en de oevers hebben een landbouwkundige functie gericht op het realiseren van een voor de landbouw optimale grondwaterstand (reguleren waterpeil). Het waterpeil is zodanig ingesteld dat geen onnodige drainage plaatsvindt en het water wordt getrapt vastgehouden.

De wijstgronden in Kooldert worden actief ontwikkeld en beschermd. Deze wijstgronden, type C1, hebben geen zichtbare breuk en kwel tot in het maaiveld. Drainage van wijstgronden wordt voorkomen. De wijstgronden hebben een natuurlijke of ecologische landbouwfunctie. De waterlopen hebben een zuiverende werking (op bijvoorbeeld overstortwater uit Volkel). Een deel van de waterlopen is gevrijwaard van afspoeling van meststoffen en bestrijdingsmiddelen. De waterlopen zijn zichtbaar en schoon.

Beekdal De Leijgraaf: streefbeeld ruim en robuust

De Leijgraaf is de hoofdafvoer voor water uit Uden, Boekel, Veghel en Bernheze. Het profiel van De Leijgraaf is ruim voldoende om water natuurlijk te bergen en inundatie te voorkomen. De Leijgraaf is zichtbaar en schoon.

Het ontwikkelingsplan De Leijgraaf heeft geleid tot een robuuste ecologische verbindingszone. De inrichting, het beheer en onderhoud zijn afgestemd op de natuurfunctie gericht op een hoge soortenrijkdom van inheemse vogels, amfibieën en vissen.

Stedelijke kernen: streefbeeld water vasthouden met droge voeten

Het stedelijke watersysteem kan extreme buien (die eens in de 100 jaar voorkomen) verwerken zonder dat onveilige situaties ontstaan. Hemelwater is zoveel mogelijk afgekoppeld en geïnfiltreerd. Het water draagt bij aan een gevarieerde stedelijke natuurontwikkeling. De waterlopen vormen ecologische verbindingen binnen de kernen. Buffering van overtollig water vindt plaats in natuurlijke laagtes, waterlopen en zo nodig in retentiebekkens.

Met de evaluatie van het waterplan 2006 is geconstateerd dat water een rol van betekenis speelt. De inventarisatie van het watersysteem is een basis geweest voor het ruimtelijk beleid. Via watertoetsen is dit ook doorvertaald in de ruimtelijke planvorming. Voor de toekomst staat herstel van de Udense spons centraal. Dit is per deelgebied uitgewerkt in een strategie. Hieronder is deze strategie benoemd per deelgebied. In bijlage 5 is een deel van het waterplan opgenomen waarin de aanpak nog verder is uitgewerkt.

Blauwe strategie – herstel van infiltratie en kwel

De blauwe strategie is gericht op het herstel van de oorspronkelijke kwelzones en de wijstgronden langs de Peelrandbreuk en de Raambreuk en deze te voeden met voldoende, schoon water. Daarvoor is het nodig om de infiltratie van water op de hogere delen te verbeteren. Dit gebeurt door:

- Infiltratiegebieden Peelontginningen op de Peelhorst en Maashorstcomplex herstellen.
- Drooglegging waterlopen Peelhorst verminderen.
- Getrapt vasthouden van water in de waterlopen Peelhorst.
- Afkoppelen hemelwater in de kernen door infiltratie.

Groene strategie – ontwikkeling ecologische waardevolle zones

De Peelrandbreuk en het beekdal van de Leijgraaf worden ontwikkeld tot een ecologische zone van formaat. Tussen Uden Zuid, de Ruitersweg, en de Eikenheuvel wordt een toekomstig woongebied “Eikenheuvel” ontwikkeld en natuurlijk ingepast in de omgeving. Door een zone van 200 meter aan de westkant en 400 meter aan de oostkant van de Peelrand- en Raambreuk vrij te houden van bebouwingen en door een aangepast agrarisch gebruik kan deze zone als leegte herkenbaar worden/blijven in het landschap. De breuklijnen krijgen daardoor naast een belangrijke ecologische en aardkundige betekenis ook een betekenis als drager van de ruimtelijke structuur. Dat geldt niet voor de breuklijnen die in het stedelijke gebied van Uden liggen. De waterlopen op de Peelhorst worden in ecologisch opzicht verder ontwikkeld. Dit betekent onder andere een natuurlijk dwars- en lengteprofiel en het aan weerszijden vrijmaken van een zone van 10 – 15 meter voor natuurontwikkeling.

Rode strategie – duurzaam stedelijk waterbeheer

Uitgangspunt is een duurzaam water- en bodemsysteem in de kernen:

- Keuze voor nieuwe bouwlocaties aanpassen aan het watersysteem.
- Bestaand en toekomstig stedelijk gebied afkoppelen en afhankelijk van grondwaterstroming het hemelwater infiltreren of hergebruiken.

Gele strategie – duurzame landbouw gerelateerd aan bodem- en watersysteem

De gemeente zal zich actief opstellen om ecologische landbouw te ontwikkelen in de zones: het beekdal van de Leijgraaf, de breukzones met wijstgronden en het Maashorstcomplex. In deze zones is geen ruimte voor niet-gewenste functies (waaronder bouwen).

5.2.4 Gevolgen in bestemmingsplan

In het bestemmingsplan worden de natuurgebieden planologisch beschermd. Hierin is geen verschil tussen het ontwerp bestemmingsplan en het alternatief. Middels aanduidingen zijn te beschermen elementen, beekdalen, waterlopen in de doeleindenomschrijving van de gebiedsbestemmingen opgenomen. Voor de bijzondere wijstgronden is een specifieke aanduiding opgenomen met een vergunningstelsel om aantasting te voorkomen. Ook de zoekgebieden voor ecologische verbindingzones en voor behoud en herstel van watersystemen zijn specifiek aangeduid en beschermd.

Daarnaast zijn bij de afwijkingen – en wijzigingsbevoegdheden de volgende voorwaarden opgenomen om ontwikkeling van natuur en landschapswaarden te bevorderen:

- Er dient te worden voorzien in een zorgvuldige landschappelijke inpassing op basis van een erfbepantingsplan.
- Er dient te worden voldaan aan de landschapsinvesteringsregeling.
- De wijziging gaat gepaard met een aantoonbare en uitvoerbare fysieke verbetering van de aanwezige of potentiële kwaliteiten van de bodem, water, natuur, landschap of cultuurhistorie of van extensieve recreatieve mogelijkheden van het plangebied.

Op dit onderdeel wordt geen onderscheid gemaakt tussen het ontwerp bestemmingsplan en het alternatief. Ofschoon op voorhand dus niet expliciet regels zijn opgenomen om de doelstellingen van het waterbeleid dichterbij te brengen, zijn in de voorwaarden voor ontwikkeling voorwaarden gesteld die het realiseren van doelstellingen wel bevorderen. In concrete gevallen zal bekeken worden welke maatregel genomen moet worden passend bij de doelstellingen. Het gemeentelijk beleid is daarvoor voldoende duidelijk geformuleerd. Door de gemeente is een “Beleidsnota uitwerking landschapsinvesteringsregeling” vastgesteld. Op grond van deze regeling is verzekerd dat ontwikkelingen in het buitengebied, die niet zonder meer via een omgevingsvergunning kunnen worden toegestaan, een bijdrage leveren aan ontwikkeling van natuur, water of landschap. Enerzijds kan een particulier dit zelfstandig bewerkstelligen op basis van concrete pakketten die zijn genoemd ingevolge het stimuleringskader Groen / Blauwe diensten. Hiermee wordt daadwerkelijk kleinschalige uitvoering van projecten bevorderd die op voorhand geacht worden een nuttige bijdrage te leveren aan het gebied.

Anderzijds kan een bijdrage worden gestort in een (landschapsinvesterings) fonds. In genoemde regeling is aangegeven aan welke projecten dat geld besteed zal worden. Dit zijn de natuur, water en landschapsprojecten die op grond van het landschapsbeleidsplan en waterplan noodzakelijk worden geacht. Voor deze uitwerking is geen verschil te maken tussen het ontwerpbestemmingsplan en alternatieven.

5.2.5 Conclusie

Op grond van bovenstaande analyse van de doelstellingen voor water kan worden geconstateerd dat geen verschil is gemaakt tussen de alternatieven. En dat in het ontwerpbestemmingsplan de bestaande natuur, water en landschapselementen zijn geregeld middels een aanduiding. Daarnaast wordt via een aanlegvergunningstelsel aantasting van deze bestaande waarden voorkomen. Ten behoeve van ontwikkeling van natuur, landschap en waterdoelstellingen zijn voorwaarden gekoppeld aan diverse ontwikkelingen die op grond van het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt middels ontheffingen of wijziging. Door een koppeling aan een landschapsinvesteringsregeling van de gemeente is gewaarborgd dat een bijdrage wordt geleverd aan de natuur-, water- en landschapsdoelstellingen. Op grond van deze regeling wordt namelijk een verbinding gemaakt met het landschapsbeleidsplan en waterplan waarin de doelstellingen zijn opgenomen gerelateerd aan de gebiedsanalyse en gesignaleerde knelpunten. Door een koppeling met het Groen / Blauw stimuleringskader is een concrete koppeling gemaakt met pakketten van natuur, water of landschapsontwikkeling die gewenst is in bepaalde gebieden. Indien gekozen wordt voor een financiële bijdrage in een fonds, dan is op voorhand verzekerd dat deze gelden door de gemeente besteed zullen worden aan de prioritaire ontwikkelingsprojecten, zoals de Maashorst, het dal van de Leijgraaf en de ontwikkeling van ecologische verbindingzones (EVZ).

6 Verdere toelichting op het oordeel en aanvulling op voorlopig toetsingsadvies

6.1 Opmerking Commissie

In het voorlopig toetsingsadvies signaleert de Commissie dat op 25 april 2013 een wijziging van artikel 19kd Natuurbeschermingswet 1998 in werking is getreden. Bij het opstellen van het MER kon hier nog geen rekening mee worden gehouden. Vanwege de interpretatieruimte die het gewijzigde artikel biedt, heeft de Commissie m.e.r. aan de betrokken bewindspersonen om een nadere interpretatie van het artikel gevraagd. De Commissie adviseert de gemeenteraad van Uden de beantwoording van de betrokken bewindspersonen, die medio juni 2013 wordt verwacht (en die op de website van de Commissie zal worden gepubliceerd) in de besluitvorming te betrekken.

Ondertussen heeft de Commissie een antwoord ontvangen op hun vraag over de interpretatie van artikel 19 kd. In bijlage 4 is het door de Commissie gepubliceerde nieuwsbericht opgenomen. De staatssecretaris van EZ heeft aangegeven dat er inhoudelijk niets verandert en als referentie nog steeds uitgegaan moet worden van de huidige feitelijk legale situatie. In de aanvulling op het voorlopig toetsingsadvies (zie bijlage 2) heeft de Commissie dit ook als zodanig medegedeeld.

De Commissie merkt verder in de aanvulling op dat in het plan-MER niet is aangegeven hoe een mogelijke toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden wordt voorkomen.

De Commissie adviseert om aannemelijk te maken dat er geen aantasting van natuurlijke kenmerken zal optreden

6.2 Aanvulling plan-MER:

6.2.1 Referentiesituatie

Zoals ook in paragraaf 3.2 van het plan-MER is aangegeven, is in het plan-MER voor de referentie uitgegaan van de huidige, feitelijk aanwezige situatie (mei 2012). Op grond van het antwoord van de staatssecretaris aan de Commissie wijzigt er dus niets aan de referentiesituatie.

6.2.2 Toename stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden

Zoals in paragraaf 7.6.3 van het plan-MER is aangegeven, wordt een toename van de ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden door het ontwerp bestemmingsplan Buitengebied op voorhand niet onmogelijk wordt gemaakt. Omdat er sprake is van een hoge achtergrondconcentratie, staat de Natuurbeschermingswet een verdere toename van stikstofdepositie echter niet toe.

Om via het bestemmingsplan een borging te hebben dat geen significant negatieve effecten optreden voor Natura 2000-gebieden, is in het plan-MER aangegeven dat in het definitieve bestemmingsplan voorwaardelijke verplichtingen worden opgenomen dat voorafgaande aan de vergroting of omschakeling van een bouwvlak om meer dieren te houden, bij het vergroten van het aantal dieren door de verdere invulling van het geldende bouwvlak, of andere ontwikkelingen die een toename van de depositie kunnen veroorzaken, vooraf aangetoond moet worden dat er geen significant negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden kunnen optreden. Op grond van paragraaf 3.2.4 en 3.2.6 van deze aanvulling dient de voorwaardelijke verplichting niet alleen te gelden voor Natura 2000-gebieden, maar ook voor Beschermde natuurmonumenten.

7. Conclusies

7.1 Vergelijking van de alternatieven en conclusies

Als gevolg van de aanvullingen die in voorgaande hoofdstukken zijn gedaan, zijn er geen wijzigingen in de vergelijking van de alternatieven. En ook de conclusies uit het plan-MER blijven ongewijzigd.

Bijlage 1

Voorlopig toetsingsadvies Commissie m.e.r. (rapportnummer 2676-62)

Bijlage 2

Aanvulling op voorlopig toetsingsadvies Commissie m.e.r. (mail 10-07-2013)

Bijlage 3

Worst case scenario met daadwerkelijk doorgekende emissies

Bijlage 4

Nieuwsbericht Commissie m.e.r. artikel 19 kd Natuurbeschermingswet

Bijlage 5
Waterplanbijlage 2012